

บทที่ 1

บทนำ

กล้วยไม้จัดเป็นพืชใบเลี้ยงเดี่ยวอยู่ในวงศ์กล้วยไม้ (Family Orchidaceae) ซึ่งเป็นวงศ์ใหญ่ที่สุดของพืชดอก มีอยู่ประมาณ 17,000-35,000 ชนิด (Dressler, 1993) แต่ละสกุลมีลักษณะและสีสันทัน ที่แตกต่างกันออกไป ในปี 2552 ธุรกิจการส่งออกดอกกล้วยไม้ทำเงินเข้าประเทศจำนวน 2,366.4 ล้านบาท (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2553) สิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการขยายตัวนี้คือ นำเสนอลักษณะที่น่าสนใจของพันธุ์ใหม่ๆ ออกสู่ตลาดอย่างสม่ำเสมอ ประเทศไทยมีข้อได้เปรียบคู่แข่ง คือ เป็นแหล่งกำเนิดกล้วยไม้กว่า 174 สกุล 1,154 ชนิด และยังมีรายงานการพบชนิดใหม่อย่างต่อเนื่อง (สลิล และ นฤมล, 2548) โดยจำนวนหนึ่งเป็นกล้วยไม้ที่มีศักยภาพในทางเศรษฐกิจ

Spathoglottis หรือ เอื้องดินใบหมากเป็นกล้วยไม้สกุลหนึ่งที่มีความหลากหลายทั้งภายในชนิดและสกุล สามารถปลูกเลี้ยงได้ง่าย ใช้เป็นประโยชน์ได้ทั้งไม้กระถางและไม้สำหรับจัดภูมิทัศน์ บางชนิดทนทานต่อสภาพกลางแจ้งได้ดี ในขณะที่บางชนิดสามารถปลูกในสภาพแสงน้อย ดอกมีทั้งขนาดเล็ก และ ใหญ่ มีหลายหลากสี เช่น ขาว ชมพูม่วง เหลือง และลูกผสมที่มีความหลากหลายมาก รวมทั้งได้สีที่แปลกไปจากสีของพ่อและแม่ เช่น สีแฟนซี มีความหลากหลายทั้งขนาดของ ต้น, ใบ จำนวนดอกต่อช่อ ความยาวช่อดอก การเรียงตัวของดอก จึงเป็นสกุลที่มีความน่าสนใจในการพัฒนาเป็นไม้เศรษฐกิจในอนาคต ทั้งในรูปแบบไม้กระถางและไม้ประดับแปลง แต่การผลิตกล้วยไม้ดินในปัจจุบันยังอยู่ในวงจำกัด เนื่องจากเกษตรกรผลิตน้อยราย ในปี 2547 ได้มีการทดสอบตลาดการส่งออก กล้วยไม้ดินใบหมากไปยังตลาดยุโรปจำนวน 8,935 ต้น คิดเป็นมูลค่า 114,025 บาท ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีแสดงให้เห็นถึงศักยภาพของการส่งออกกล้วยไม้ดินสกุลนี้ คาดว่าหากมีการพัฒนาพันธุ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาด และพัฒนาการผลิตให้มีประสิทธิภาพอย่างมีระบบ คาดว่ากล้วยไม้ดินจะเป็นไม้กระถางที่ได้รับความนิยมทั้งในและต่างประเทศ อย่างไรก็ตามปัญหาที่พบคือ เกษตรกร ขาดข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับ เทคโนโลยีการปลูกเลี้ยง ความต้องการสภาพแวดล้อมต่างๆ ตลอดจน ข้อมูลการถ่ายทอดลักษณะของกลุ่มผสม และมักพบปัญหาความเป็นหมันของลูกผสมรุ่นลูก (เศรษฐกิจ และ คณะ, 2548)

การศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์พื้นฐานของกล้วยไม้ดินแต่ละชนิด เช่น การศึกษาการถ่ายทอดลักษณะ การผสมกันได้ของแต่ละสายพันธุ์ ตลอดจนจำนวนโครโมโซม จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นประโยชน์ในการผลิตต้นให้การปรับปรุงพันธุ์กล้วยไม้สกุลนี้ต่อไปในอนาคต